

آبونه شرائطی

داخلی، خارجی هریر ایچون
سنه لکی (۲۵۰)، آتاق آیاتی
(۱۳۰) غروشدور.

[نسخه سی - غروش،
سنه لکی ۵۲ نسخه در.]

اداره خانه

باب عالی جاده سنه دائره مخصوصه

اخطارات

آبونه بدلی پشیندر

مسئله موافق آثار مع المنونه
قبول اولنور. درج ایدله بن
یازیلر اعاده اولونماز.

الکتابخانه

دینی، فلسفی، علمی، ادبی هفته لاق مجموعه اسلامیه در

والله یهدی لمن یشاء الی صراط مستقیم
باش محرر صاحب و مدیر مسئول
محمد هاکف اشرف ادیب
اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

عدد : ۳۸۲

۸ ربیع الاول ۱۳۳۷

نخشبیه

۱۲ کانون اول ۱۳۳۴

جلد ۱۵

بدیهی در . نکاح . خصوصاً کی تصریح فلزی ده ولی خاصه لری بولونیمان قیزلری ولایت عامه لری حسیله تزویج ایلک و امیر المؤمنین مهر رضی الله عنہن ابن ابی شیبہ نک مصنفندہ مرسلاً منقول و سرخسینک بسوطندہ مذکور و مشروح اولان اثرندن ده مستبان اولدینی اوزره کقولری اختیار ایله کفو اولیانلردن منع ایلک کی مصالحه مقصور اولدینی امر جلیدر .

امام مشارالیه زمانده بعضلرینک تسمیه واعطا ایلکده اولدقاری مهرلرک کیمتی استکثار ایله اسرافه حمل ایدرک منعه تشبث ایلکی اوزرینه بر صحابیه جلیله نک آکا :

— سنک قولکیمی ، یوقسه اللهک کتابه می اتباع اولونه حق ؟ دییه خطاب ایدرک (وان اردتم استبدال زوج مکان زوج و آیتیم احدین قنطاراً فلا تأخذوا منه شیئاً) آیت کریمه سنی تلاوت ایلوب منعه حق و صلاحی اولدینی تذکار ایدنجه امام مشارالیه رضی الله تعالی عنه همان تصدیق ایله ذهول و خطاسنی اقرار و عزمنندن رجوع ایلدیکنی منبره حقیقه رق اعلان ایتدیکی کتب صحیحہ حدیثه ده اسانیدیلہ مضبوط و مشهوردر .

نص قرآنله جلال ایدیلش اولان بر شینک ، دکل ارباب حکومت و سلاطین ، یاخود خلفای راشدین ، وحی الہی ایله نسخ اولونمقجه پیغمبر ذیشان صلی الله علیه وسلم افندیز بیلہ کنبدیلکندن آنک تحریم و منعه قادر اوله مایه جنی ؛ دلیل شرعیسیله ثابت اولان اباحه و صحت حکمک تبدیل و تغیری عباد ایچون ممکن اولیه جنی ینہ ضرورات دینیسه دن اوله رق معلوم اولان احکام متواترہ دندر . « قل مایکون لی ان ابدله من تلقاء نفسی ان اتبع الا ما یوحی الی » نص جلیلی ده بو حکمی اعلان ایلکده در .

مجله نک اوماده سی بر آیتک ، یاخود بر حدیثک ترجمه سی دکل ، بر مجتهد قولی قوتنده ده دکلدر . بعض متأخرینک کلامندن فضله برشی اولیوب مجرد مسائل فقهیه نه ضبطنه ، اقوال مجتهدینک فہمنه خادم اولق اوزره ترتیب اولونان جمله لردن اولدینی هیأت مجله مضبطه لرنده ده تصریح ایشلر ، بالاده ذکر اولوندینی اوزره معناسنی ده مثالیه ایضاح ایدرک تغیرک حقیقتده حادثه لرک اختلاف و تغیرینه راجع اولوب نفس قواعد و احکام شرعیہ نک قابل تغیر اولدینی اخطار و برنجی ماده سنک متنبه ده تأکید ایدرک قوانین مؤیده اولدقاری تکرار بیان و ازبار ایشلر در .

مجله نک او قاعده سی منطوقنجه بوگون تغیر ازمان ایله تغیر ایتش دینیه بیلوب ذکره شایان اولان احکام آنحق غیر مسلم و طنداشلریمزه تعلق ایدن بعض امورہ منحصردر . آنلرک وطنده و حقوق و وظائفندہ و امر حکومتده مشترک اولدقاری تنظیماته دائر اولان خط هما یونله اعلان و قانون اساسی ایله تأیید اولوندیغندن آرتیق حقلرنده اهل ذمتہ مخصوص اولان احکامک قابل تطبیق اولمامسندہ ، کتب عالیہ

فقهیه ده کوسترین وعد و انجاز اصلنه ، قانونک بیان ایلدیکی قاعده مساواته مراعات اولونمسنده قالیر . یوقسه اهل اسلامک معاملاتنه و باخصوص الک نازک مسائل دینیہ دن نکاح و طلاقه دائر اولان احکام شرعیہ نک احداث قوانینله بالاختیار تغیرینه و بر حرفتک بیلہ تبدیلنه مستغ شرعی اولدینی یار و انیارک معلومیدر .

بناء علیہ اروپا دولترنجده بو خصوصه رعایت ایدیلکده اولوب اهل اسلام آرہ لرنده بومثللو مسائل دینیہ دائر تکون ایدن دعاوینک فصل ورؤیتی مفتیلرینه و مقیلری طرفلردن نصب اولنان قاضیلرینه ترک ایدیلش و احکام شرعیہ ایله عمل اولوب وجه آخرله تعرض اولونامسی طرف دوات علیہ دن ممکن اولان عهدنامه لره ده ادخال و سالک اولدقاری مذهب خفی خارجنده مکلف طوتولما لری دخی درج اولونمشدر .

نص محکم ایله حلال اولان جمع زوجاتک منع و تحریمی ممکن اوله جنی ادعا ایتک و آرلرنده عدل و تسویه نک مطلوب اولان مقداری « ولن تستطیعوا ان تعدلوا بین النساء ولو حرصتم فلا تمیلوا کل المیل فتدروها کالعلقه » آیت کریمه سیله بیان بیوریلوب امر قلی به منحصر اولیان فضله سی عفو و اسقاط اولنیش ایکن خلافتی التزام ایلک و هیچ بر زمان ممکن اولیان درجه سنہ هر زمان ممکن اولانیه قاریشدیروب غیمدی متعسر و بلکه متعذر اولدی دیمک ، ازدواجک صحت و تمامندن صوکره زوج اوزرینه ترتیب ایدن بر وظیفه دینیہ یی نکاحک شرط جوازی صورتنه افراغ ایلک ، الی قیام الساعه باقی اولان حل و صحت حکمک بقاسیچون علت جدیدہ تحریسنه دوشمک ، نکاح نان ایچون زوجہ اولانک موافقتنه باقیلما یه جنی کتاب و سنت متواترہ ایله معلوم و جمع علیہ اولدینی حالده ینہ شرط ایتش کی نظر اعتباره آلوب ده آندن صوکره بالدلاله رضاسنی ادعا و حقیقتدن عاری اولان بو دعاوی ده ۳۸ نجی ماده ده کوسترین شرط مشوم مکروهک مختلف فیہ اولان محشہ بنا ایتک کی احوالک یا قیشیر جہتی اولیوب اصول اسلام ایله قابل توفیق اولدینی مستغنی آزاده بیاندر .

لایحه مندرجاتنده اصابت یوق . بناء علیہ قرارنامه نک روحی تشکیل ایدن جہتلری بوزوق ، اکثر ابواب و فصولی بویوک خطالری مشتمل ، مقتضای مصلحت دنیلن ماده لری مصلحتدن خالی بولنیور . بتون بو خطالری برر برر بیان ایده جکز .

صدرالدين

دینمز، دولتمز

— تصویر افکار رفیق مختصر در —

دولت عثمانیه نک اصلاحاتیلہ مشغول اولمش فکرلر ، اصلاحاته

باعث اولان علت و یا مبدای تشخیصیده باشلیجه ایکی نقطه یه ذاهب اوله کیشلردر : برنجیسی دین ، ایکنجیسی اهل دیندن نشأت ایلیان اداره عرفیه ، تشبیات سیاسیهدر .

بوایکی فکری اساسلریله مطالعه ایده بیلنک ، و اصلاحاتک هانکیسنه اتباع ایله جریان ایشدیکنی ، نهایت دولتک بوگونکی تزلزلات روضیه و ماده سندن هانکیسنک مسؤل بولندیغنی تعیین ایتک ایچون تاریخه علمی بر نظر عطف ایتک ایجاب ایدیور .

بویابده بنم ایکی مهم اثر نظر دقتی جلب ایتشددر ، بریسی فرانسه سفراسندن انکه لهاردک دولت عثمانیه نك تاریخ اصلاحاتی نامنده کی اثری ، دیکری ده ، (۱۸۲۶) تاریخ میلادیسنده وفات ایتش اولان وجغرافیای عمومی نام اثر عظیمیه شهرت یاب بولنان « مالت برون » ک دولت و حکومتک احوال عمومیسی حقنده کی بیاناتی صره سنده یابدیغنی بعض تحلیللاتدر .

انکه لهارد ، علت اصلاحات دین اولدیغنه ذاهب اولانلردن بولندیغنی کی حکومتکده بوداژده حرکت قرار ویردیکنی تثبیت ایتشددر . مالت برون ایسه دولتک احکام کتاب وسنته استنادی اعتباریله قیمتندن بحث ایتش ولیکن برطاقم احکام عرفیه وعسکریه نك تحکیماتندن دولای احکام کتاب وسنتک اجرا ایدیه مدیکنی ، سبب ضعف بواولدیغنی کوسترمشدر . اساس نظری علمی اولق و تاریخاً قدیمی بولتی اعتباریله اولاسوزی مالت برونه ویرم .

کتابنک جلد ثانیسنده ، آسیا قسمنده دولتمزی تعقیب ایلدیکی صرمده دیورک :

« بلاد عثمانیه نك ضعف وشقاسنه سبب عصر حاضرده فرنکلرجه مشهور اولان معناسنجه ، ظلم واستبداد یعنی حکمدارک دیلدیگنی یایمسی معناسنجه مطلقیت تصرف دکلدر . چونکه پادشاه عنوانی طاشیان عثمانی سلطانلری شرعاً غیر محدود بر تصرفی حائر دکلدر ، کتاب وسنته کی احکامدن تبعادلری اصلاً تجویز اولماز . کتاب وسنت احکامی هر مسلمیه اتباعی واجب احکام الهیهدر . حتی سلطان مجرد اوهام عوام اوزرینه مبتنی عادات قدیمه جاریه دن بولنان اموری بینه تهاکمز دیکشدرمز . پادشاه یالکز مناصب ملکیه وعسکریه یی دیلدیکنه توخیه و دیلدیکنی عزل ایدر . بوضورتله مأمورینک مالک ارواحی ، اقلیدیسیدر . بونلرده کیف مایشاه تصرف ایلر ، لیکن بویابده مرادنی تماماً تنفیذه حائل اولان خیلی موانعه مصادفدرکه بوده باشلرک عصیان مقتدر اوله بیلجک قدرته بولملریدر . و هرایکی خالده سلطانک قدرتی محدود ومقصورددر .

« مع مافیة بوتصرف بینه فرنکلرک طانیدینی معنای مشهورجه مقید ومشروطده دکلدر ، دولت عثمانیه لایتغیر قوانین ثابته مستند معناسنه بر دولت معتبره ومشروطه دکلدر . دینله بیلرکه بومملکتک احکامی (یعنی جاری اولان قوانین اداره تی) شدت تضییقی حاوی

برطاقم احکام عسکریه ایکن بوزولمش ، چیغیرندن چیقمش ، بالاخره مملکتک احکامی حالته انقلاب ایتش ، دولتک تماماً سیاستی اولمش ، و کتاب وسنته کی احکام ایله تدبیر و اداره یه سلطان میسر اوله ماز اولمشدر .

« تبعه نك تعرضی ، باشلرک معارضه سی کی فتنه وعصیاندن معدود بولنان و ملکک خرابیتنه سبب اوله حق اولان حالات ایسه سلطانک تصرفده مقید و انفاذ اراداتنده کندی قدرتندن باشقه بر قدرته محتاج بولمسی و بناءً علیه بر مشروطیتی استلزام ایله من . الخ . »

بزه استبداد ومطلقیت ایله ، مشروطیتک کوزل برر تعریفلری ویرن شوزاتک آکلایشنه کوره دولت عثمانیه سلیم ثالث دورنده بینه بالنظریه بر حکومت مشروطه ایش و کتاب وسنت احکامی بومشروطیتک مناسی اولان قوانین اوله بیلرمش .

بومشروطیتی اوریا مشروطیتنه تماماً بکزمه نك ایچون بر مجلس عمومی بولندیورق بواحکام دائره سنده معامله حکومتی مراقبه ایتدیرمک کافی ایش ، و احتمال سلیم ثالث و سلطان محمود حضراتی ، یالکز عسکر مسئله سیه اوغراشمیوبده او زمان ولایاتک رجال نافذه سندن بر مجلس اعیان اولسون تشکیل ایتسلر و بوضورتله سیاست و اداره مملکتک وحدتی تأمینه جالیشسلرمش ، ای اوله جقمش ، فقط دولتک بو مشروطیت اصلیه سی نظری و یکیمی کی حکمسنر قاش ، پادشاه اول وجهله عمل ایدمز اولمش ، آنک برینه بر طاقم احکام عرفیه قاش اوله رق دولتی بالعملیه مطلقیته دوعری سوروکلهمش ، و باشلرک هر بری بر مستبد یایمش ، و قتیله هر اراده یه قولای قولای بویون اکمز بر قدرت مایه سی اولدیغنی کوستره بیلن ملتک مقاومتنه خلل کتیرمش ، مسکنه دوشورمش ، بناءً علیه سبب فساد دولت ، دینده دکل ، اهل دیندن منبعث ، تحکیمات عرفیه و سیاسیده ، سوء اداره ده اراغق و بو یولده اصلاحاته کیششلمک لزومی قظاهر ایتشددر .

بو علمی ذاتک نقطه نظری دولتک بدایت حالیه مقایسه ایدیلرسه عین حقیقت اولق لازم کلیر . ابتداء امرده بتون قدرت تشکیلات عسکریه ده ایدی ، او زمانلر علویت امل و صفوت اخلاق حسیه اداره و قضا معدلتکارانه جزیان ایتمکه برابر ، علمی ، مدنی انکشافات اوله میوردی .

عربده ، عجمده ، اندلسنده کی ترقیات علمییه نك بزم بلاد مزده حصوله کله مامسنه ، انکشافات علمییه نك یالکز فاتحن قانونی دوری صوکارینه قدر کچن محدود بر زمانده باشلامش و بینه سونمش اولسنه سبب ، دین دکل ، بینه اداره عرفیه ایدی . نته کیم بوخصوصی تیمور و ییلدیریم دوره اعظمندن بولنان سید شریف جرجانی شو مشهور بیت فارسیسنده آکلامش و آکلامش ایدی . :

شمس علم ازاغی برج عرب طالع شد استوا یافت ولی در وسط ملک غم یافت در روم زوال از اثر کثرت عرف جرم بی نور و ضیاماند درین دارالم

«حکومت عثمانیه هر شیدن يك چابوق متأثر و منفعل اولان جاهل و متعصب بر خلقك موجب اغبراری اوله حق حالاتدن احتراز ایتك ایچون بو ایکنجی شقی اختیاره قرار ویرمشدی .» دییه تنظیماتك اساسی ، غایه سی ، تطبیقاتی اعتباریه بویه کوزلجه تعریف و ایضاح ایدیه بیه جکی و اوروپایی نمون ایتك و ترکیایه قارشی دها ملایم طاویرانسنه مداراواق اوزره برلازمه سیاست اولمسی ده علاوه ایلد کدن صوکره ، مشکلاتی ، دها دوغریسی قابلیت تطبیقیه سی اولدیغنی ایضاح ایتك ایچون دیورکه :

«اسباب و وسائل مقتضیه سی اولجه تدارك و اكمال ایدلیدن بو درجه اساسلی بر تحوالت مكلفیت اداره اوزرینه مؤسس بر حکومتك غیرت و همتیه بیه ناکهان حصوله کله میه جکی آکلاشیلیر . بویه بر تحوله تابع بولندیریله حق اقوامك عادات و آدائی ، شرائط اجتماعیه سی ، اباعن جد کوردیکی تربیه یی ، حتی اعتقادات باطله سی بیه نظر دفته آلمق لازمدر . ترکیادن قات قات مترقی ، اهالیسی دها متجانس ، دها بیوک بر قوه مقاومه یه مالک مملکتلرده بیه انجق مرور زمان ایل افکارك ترقیات تدریجیه سی ایل ، منافعک یواش یواش اکلانلده سیله ، یاخود طول مدت دوام ایدن خونریزانه اختلاللر نتیجه سنده تقرر و تأسس ایدن موضوعات و قوانینك ممالك عثمانیه کبی مختلف عرقلره منسوب اقوامدن متشکل اولدقندن باشقه اوزون مدت اوروپا مدنیتی خارجنده قالمش بر حکومت طرفندن همان قبولی طلب وادعا ایتك کار عاقل دکلدیر .

« غایت بسیط اولان بوملاحظه ، مناقشات روزمره صره سنده اکثریا اهل اولنمشدر . حال بوکه بونك اهمیت عظیمه سی درکاردر . تنظیماتك نتائج اجتماعیه سیاسیه و اداریه سی عقل و منطق دائره سنده محاکمه ایتك ایستینلری بو مطالعه یی بر آن بیه نظر دقندن دور طومتری چاثر اوله ماز . »

دیهرك بیطرفانه مطالعه یوروتدیکنی سوبیلور .

ایشته جریان تاریخمزی قطعاً بزه تثبیت ایدیورن شو افاده اصلاحاتمرك علنی ، غایه سی ، دساتیر اساسیه سی قابلیت تطبیقیه لری نه اولدیغنی ایضاح ایدیور ، علنی دین ، غایه سی دولتک تحلیلص و اعلاسی ، دساتیر اساسیه سی ده :

(۱) دین اسلامك بستیون ازاله سی (العیاذ بالله) ،

(۲) حکومتك دیندن تفریق ایله لایك برحاله افرانگی ،

(۳) دینك سربست تأویلات ایله تحریفی

دستورلری ایتمش و بونلرك قابلیت تطبیقیه لری جای نظر ایتمش ، لکن حکومت بونلردن ایکنجی ویا اوچنجه یه قرار ویرمش ، ایشه باشلامش . فی الحقیقه اصلاحات نقطه نظرندن مملکت مزده حکم سورن افکار شقی ایچنده بو دستورلرك بریسی آرقه سنیدن اولسون قوشمیان يك آز کبی در . هب تعصبه قارشی یورودیکنی درمیان ایدوب طوران

بر شرقینك بدایتده ، بر غربینك ده نهایتده کشف ایتمش اولدقاری علتده اتحادلری ایله اصابتی کسب تأید ایدمرك اولان بونقطه نظر ، بو حقیقت ، حضرت فاتحدن و بالخاصه مقام خلافتی ، احرازه موفق اولان عهد سلیم اولدن اعتباراً آرده بر مدت دولتک وظیفه دینه و مدنیه سی ایفاو ثمره سی اقتطافه باشلامش اولدیغنی انکار ایتدیرمز سده اصلاحاتچیلر مرنك تابدایتدن غلط رؤیتی اثبات ایچون کاقیدر . تاریخ اخیر مزله ، وقوعات جاریه مزله قطعاً بیلیورزکه اصلاحات مزه بوفکر ایله کیریشیلده مشدر .

اصلاحات سیاسی تحلیل علمی به دکل ، حسیات مجردیه ابتدا ایتدیرلشدر . اصلاحات سیاسی محیطی استمثال دکل ، محیطه تمثل حس مجردندن طوغمش و بو حسك افراطندن دولای بیضه دولتی چوروك دیه مرمره جاریمشدر ، بونی دها ایی اکلایم ایچون شیمدی ده نوبت کلامی انکه لهارده ویرهلم :

انکه لهاردعلی رشاد بك افندینك همتلریله لسان مزه ترجمه ایدلمش اولان سالف الذکر کتابنده تدقیق ایتدیکنی مواد اصلاحاتك ظاهرأ مقدمه سی و حقیقته ایله نتیجه مستخرجه سی اولهرق سرد ایلدیکنی افاداتی میاننده دیورکه :

« تنظیماتدن مقصد عمومی هیئت اجتماعیه اسلامییه یی عصر لرحه زماندن بری معنی و سیاست آری باشامش اولدیغنی هیأت اجتماعیه خرسینیانیه یا قلاشدرمق ایدی . بویه بر تشبثك موجب اولدیغنی مشکلاتك ماهیت مخصوصه سی حقنده شبهه وتردده محل یوقدر . هیچ شبهه یوقدرکه عثمانی ایمبراطورلغی قرون وسطانك ظلمت کشفه سی ایچنده کوندن کونه دها زیاده باتیرهرق نهایت کونك برنده بستیون نابود اولمسی انتاج ایدمرك کبی کوزونمش اولان مؤثر ؛ حکومت عثمانیه نك آوروپا هیئت دولیه سی خارجنده حال انفرادده قالمسی ایدی . و بو انفرادك سبب حقیقیه سی ده دین ایدی .

« فی الحقیقه حکومتی تأسیس ایتمش اولان اسلامیت ، ناظم و حاکم مطابق حکومت اولهرق قالمشدر ، قرآن ایله قانون مدنی بر ایدی . تشکیلات ملیه ایله عقائد دینه یکدیگرندن تفریق ایدیه میه جك صورتده قاریشمش اولدیغندن تشکیلات ملیه ده عقائد دینه کبی لایتغیر و قطعی ایدی .

« ترکیانك آرتق رنده استغنا کوسترمیه جکی اشلای حصوله کتیرمک ایچون اورته ده کی مانعه یی یا بستیون ازاله ، یاخود تخفیف و تسویه ایتك یعنی حکومتی عالم خرسینیاننده اولدیغنی کبی قوانین دینه نك تأثیراتندن آز جوق آزاده بر حاله کتیرمرك روحانیتدن دنیویته (لایك ترجمه سی که لادینی دیمك دها موافق) تحویل ایله مک ، یاخود عقائد اساسیه یی سربستجه تفسیر ایتك صورتیه یواش یواش تحدیدات و تقیدات دینه دن قورنارمسی انجاب ایدیوردی .

و بوی که ایله دین اسلامک حقیقتیه خصوصیتی ابرازدن خالی قالمیان و بونکه دولته، دولته اولمدینی صورتده، انسانیتیه خدمت ایندیکی زعمی اظهار ایلان و عالمده تعصبه یکانه مثال تشکیل ایدن افکار بتون بو دستور تثلیث ایله صایتمشدر.

دائماً فرصت دوشد که بحث ایدیلن و یوز بیلک جواب ویرلسینه آردي آرقه سی کسلما مش، دین اسلام مانع ترقیمی، دکلی؟ مسئله سنک مفتاح حلای ایشه بو دستورلرده، بو فکر اصلاحاتک غایه سی اولان معناده آراملیدر. بو فکره کوره ترقی کله سی، یا خرسیتان ویا دینسر اولوق معناسی افاده ایدنجه هر ایکی معناتک بالطبع دولته یکانه مانعی، دین اسلام اولوق لازم کله جکندن، دین اسلام مانع ترقیدر حکمنی ویرمک کبی بر نتیجه تغلیطیه حاصل اولوق ضروریدر. وارلق یوقلق دیمک اولمدینی کبی، محمد علیه السلام ده هیسی علیه السلام دیمک اولمدیغندن نه دین لادین، نه ده دین اسلام دین خرسیتان اولور. نه حاجت، مسلمانلک خرسیتان اولمدینی، کذلک دینسرلکه دوشن مسلمانلرلده بین البشر الک اخلاقسر انسانلر اولدینی بر قضیه تجربیه اولمشدر.

مغالطه لک هیچ بری نفس الامرده دین اسلامک سعادت عمومی بشریه بی کافل وضامن اوله بیلک یکانه بر دین اولوسی حقیقتی دنیادن قالدیرمماز، ذاتاً دینه بر مجرد، برده مشبح [Concret] ایکی نقطه نظرندن باقالیدر. مجرد نقطه نظرندن دین نه قدر علوی و مکمل اولورسه اولسون، بتون مجردات علمیه کبی کندی کندینه تأثیر فیض بخشاسی کوستره مز، دین ده علم ده ذی حیات انسانلرک وجداننده درجه تدخیس و تشبیه کوره حکم افاده ایدر.

کافل دیبهم حق کتب، اولسه ده نافل،
قدسی وار، قدرتی یوق ساده مقلک،
کوردک بونی بز لوح نقایب ائمه :
ایش عزم و ارادته وابسته رجلاک.

اخلاقی و اجتماعی الک مهم اساسات انسانیه بی کتاب عظیمی ایله تثبیت ایتدکدن و پیغمبر عالیشانک، هیچ بر شبهه تاریخیه کورتورمه ین یکریمی اوج سنه لک دور نبوتنده کی سنن جمیله سیله طرز تطبیقی، تفریعاتی اراشه ایلدکدن واجاع و اجتهاد کبی ایکی اساس مهم ایله امت و افراد امت امر تشریعه بر حصه وظیفه افراز بیوردقندن صکره، حضرت عمر حکومتی کبی تاریخ عالمده بر مثل ده اراشه اولنه میه حق درجه ده تعمیم معدله موفق اولمش بر حکومت نمونه سی کوسترمش اولان و بتون بوانواردن جهان بشره یک چوق لمعلل صاچش و استقبالده صاچاجنی جزم ایتش بولنان بر دینی مجرد نقطه نظرندن اتهام ایده بیلیمک ایچون نه قدر انصافسزلق لازم ایه یک قطعی و عالم شمول اولان منابنی و وثوق تاریخیسی دوشونیه رک سربست تأیلات ایله تحریف و تغییر امکانه قائل اولوق ایچون دخی اوقدر بلاهت ویا بر سحیه خیانت بولنی ایجاب ایدر.

دین اسلام برملته وعد ایندیکی فیضی ویرمک ایچون اولو اوکه دوشن، اولو الامر اولان زمامدارلرک، مقتدارلرک، ثانیاً بناعت امتک احکام تکلیفیه سنه اخلاص ایله ایمان و اکا کوره ابراز سی و عمل ایتلرینی شرط ایتمشدر. کوچوکلره کناه اولمیان خصوصاً صائمه اولو الامر اطاعت امرینی ویررکن، بیوکلر ده الله و رسول الله اطاعت امرینی ویرر، نظر الهیده کندی لر یله الک وضع بر فقیرک، حقوقده مساوی و فقط اشغال ایندیگری مقام نسبتده آغیر و بویوک وظیفه و مسئولیت آلتده بولندقلرینی قید ایدر. ظلم و غدردن منع ایله، ملکاتک الک اوجرا بر کوشه سنده کرک مسلم و کرک غیر مسلم بز کیشی ظلم و غدره اوضارسه آندن مسؤل اوله جنی اخطار ایدر و صوکره بر ساعت عدالت ایچون یتش سنه نافله عبادتدن فضله ثواب وعد ایلر. فقط اولو الامر، دینی، ناسه تحکم ایچون برواسطه اتحاد ایلر ده کندی سنک مکلفیت و مسئولیتدن وارسته اولدینی زعمیه دوشر؛ اهل علم و اخلاقک یتشمه سنه، جو غلامه سنه جالیشمز؛ ناصحین دینه و عظمکیزی بکا دکل، کویلیله یاپک. سر حکومت ایشه قاریشمه یلک. دیمکله قالیوب بولرله ناسک آرمه سنه ده بیک درلو حائل دیکر، حتی ده ایلری کیدوب؛ «دینی بنم کو کلهجه سربست تأویل ایتیمورسکمز». دییه اذا، نفی واجلا ایله سه البته بونی کورن ناس ویا اعدا ایچنده کندی سنه رقابت ایتیمک قالدیشه ورق فساد اخلاقی تعمیم ایدمک و انتظام حیاتی اخلاص ایله جک ارباب شرت تکثر ایدمک جکندن اوهیت اجتماعی ده روح اجتماعی قالمماز، بر کون سقوط و اندراره محکوم اولورک بونتیجه اودینک مقدوحیتی دکل، ممدوحیتی اثبات ایدر.

بو، بویله ایکن مع التأسف سنه لردن بری مملکت، عرض اولنان اوج سقیم دستورک، ده دوشونیه سی اوج قدمه لی بر عقیم دستورک تطبیقی ایچون بر صحنه جدال اولمش و بویکونه قدر ایکی قدمه سی آتیلدینی و اوجنیسنه باصلدینی حالده غایه دن، دولتک اعلاسی غایه سندن هیچ بر اماره کوروغنه مش، و فقط بو غایه نک نقیضی بتون دهشتیه بلیرمشدر.

غیظکار بر تمصیک فیر لاندینی بر شماتت سیاسی ویا بلاغت سفسطیه ایله باشلا یوب اهل توحیدی، شرک و شرکته سور و کلیه رک دولتی وحدتدن چیقاران عناصر اجتماعیه آراسنه شقاق القا ایدرک هپسنک منافعی اخلاص و تشویش ایدن و بالخاصه عنصر اسلامی جمله سنندن زیاده اهل و افساد و دلکیر ایتیمکله ذوقیاب اولان و بو اوصافندن دولای محبت و قانونه مستند بر اداره تشکیلنه مانع اوله رق هب اداره عرفیه بی تربیده دوشوری کیدن، حاصلی بز ی بو کونکی وضعیه دوشوردیکی حالده ضلالتی، مسئولیتی بر درلو اعتراف ایدمه ین بو فکرک مبدئی، مبدأ تنظیاطده دکل، مبدأ اصلاحاتدن ده بر اوقدر زمان اولنده آرامق لازم کلیرسه ده، انکله هارد بورالر تماس و صاغلام هیچ بر استدلال علمی به تمسک ایتیمه رک دینی اله آلمشدر؛ آلمش

یاشامش سوزی تماماً دوعری اولہ مازدی. آنجق نابولون علمیندہ کی حرب عمومی یہ اشتراک ایتہ مش و بوکرہ اشتراک کندن دولای عطف ایدیلان بصیرتنزلک اووقت عدم اشتراک کندن دولای اسناد ایدیلکدن کیری قلامشدی کہ انفراد سیاسی ایلہ بوحادثہ قصد ایدیلیرسہ اولمخده نتیجہ سی ینہ اشتراک کہ منجر اولدینی اونودلماق لازم کلیر. دیمک ایستورمکہ انکلهاردک دینی علت اصلاحات یایمق لخصوصندہ سیاسی برشفرہ کی اجمال ایدیلکی اوج درت سطرانق اسباب موجبہ و ظاہراً خیلی و ہم غیجیقلا یورسہدہ حقیقتدہ ایشک ایچندہ بریت ینکی اولدینی کوسترمکندن ده خالی قالمیور. اوده ظن ایدرسہم غایہ اصلحاتک دولتی یایمقی، ییقمقی اولدینی، برشفر آفرینہ یاقیشہ حق معیندار برافادہ نک متضمن اولہ جنی اشارت ایلہ کوستریوریمکدر. نتہ کیم دستورلرک تطبیقاتندہ کی مشکلاتی ایضاح ایدرکن بواشارتنہ براز دہا وضوح ویردیکی نظر دقتدن پک قاجیور.

اوت او دستورلرلہ باشلانان اصلحاتک بودولتی ییقمقدن باشقہ بر نتیجہ ویرمیسہ چکی محققدی. چونکہ عالمده هیچ برشی تبدیل هویتلہ اصلاح ایدیلہ من، افنا ایدیلیر. ای اولماسی ارزو ایدیلان بر خستہ نک قلابی کسلوب آیتلہ من. کسلیمک شویله طورسون، اوقلبک آروچہ تقویہ سنہ اعتنا ایدیلیر. بوتشبتک ایلک نتیجہ سی دولتی طبیعت اصلہ سی خلافتہ اولہرق دائماً استبدادہ طوغری یوروتک و افکار عمومی ملیہ یی حکمدن اسقاط ایدرک ارادہ دولتی محدود الوردہ طوبلامق املی اولمق لازم کلیردی. فصل کہ دورہ اصلحاتدن بری دولت دائماً استبدادہ طوغری توجہ ایلہ من و دائماً قانوندن زیادہ اداره ہرفیہ تطبیق ایتکہ مجبور اولمشدر کہ اک صوکنندہ اعلان ایدیلان مشروطیت دورندہ اسکی دورلردن زیادہ استبداد حس ایدلمسی، و مشروطیتک استبداد منورلہ تفسیر اولنسی ہب بوندن منبعث اولمشدر.

بونقطہ یی انکلهارد «بودرنجہ اساسی بر تحوولک مطلقیت ادارہ اوزرینہ مؤسس بر حکومتک غیرت و ہمتیلہ بیلہ نا کھان حصولہ کلہ میہ چکی آکلاشیلیر» فقرہ سیلہ آکلا تیفہ چالشمش و تاریخ تألیفی اولان ۱۸۸۲ دە حکومتک بر حکومت مطلقہ اولمدینی بیلہ، «بیلہ» قیدیہ افادہ ایتمشدر.

ینہ بوندن طولاییدرکہ دورہ اصلحاتدہ یاییلان قانونلرک هیچ بریسی جدی بر قانون اولہ مامش، ہبسی برر تحوول، برر انقلاب پروپاگاندا سی ماہیتندہ قالمشدر. قانون ممکن اولدینی قدر ثابت اولمق و روح ملتدہ بر بولہرق منتظم و مستقر بر وضعیت اجتماعیہ حصولہ کتیرمک ایچون یاییلیر. کوستا و لوبونک دیدیکی کی، قانونلرلہ تحوول و تجدید یایمق، انتظام اجتماعی یی محل و حکمت تشریعہ مخالفدر. بزم قانونلر من ایسہ ہب بو قیلدندر. و اولنلہ ایچوندرکہ قلمبردہ اصلا نفوذی یوقدر. تحوول، طبیعت و فطارت حیاتدہ حاصل اولور، قانونلر

دکل، آلدینی کوسترمشدر. ہر کلہ سی بر سیاسی افادہ اولان و بناء علیہ درلو درلو تفسیرہ محتمل بولنان عبارتہ سندہ اولہ بر الاستیقیت قوللانمش کہ دین اسلامی بالذات سبب ضعف دولت کوسترمیبوب سبب انفراد کوسترمش و دولتک تہلکۂ استقبالی بو انفرادہ بنا قلمشدر.

بوکا دقت ایدیلیرسہ اساس اعتباریلہ انکلهارد دخی دین اسلامک دولہ بالذات ضرری دکل، بلکہ مهم بر منفعتی بولندینی و حتی روح دولتک آندن عبارت اولدینی انکار ایتمش اولیورده، «نہ چارہ، بودولت هویتی و طبیعتی، دینی جہتیلہ اورویاہ بکزمہ مش، منفرد قالمش فبو انفراد کندیسینی یالکیز، معاوینز برافش. بوندن طولای ہر وقت مہاجاتہ معروض قالمقدہ بولنش اولدینندن، ترقی امید شویله طورسون، استقبالی دہ تہلکۂ دوشمشدر. دیمک ایستور و مسئلہ نک اساساً منعی بواعث داخلہ اولیوب تأثیرات خارجیہ اولدینی و کتابنک بر جوق مباحثندہ کورولدیکی وجہلہ اورویانک بو مسئلہدہ بر تعصب آرقہ سندہ قوشدینی دہ اشرا ب ایدر کی اولیور.

دولت عثمانیہ نک ایکی عصر دن بری ایکی نوع تضیق خارجیہ معروض اولدینی معلوم در کہ بری روسیہ طرفندن، دیکری آوستریادہ داخل اولدینی خالدہ غربی اوروپادن ایدی. روسیہ سیاسی حلول جبری طرفداری ایدی. املی آچیقندن و حرباً دولت عثمانیہ یی ازیمک، استیلا ایلہ مک ایدی. اورویا ایسہ حلول سلمی طرفداری ایدی کہ مسالمتلہ دولتک ہر وقہ حلول ایلہ مک و بووسییلہ ایلہ بالجملہ منافع و مقاصد سیاسیہ سی تعقیب ایدہ ایدہ ولواوزون مدتدہ اولسون نتیجہ مزامہ واصل اولمق مسلک کی التزام ایدیوردی. اورویا مساعد زمانلردہ، محیطلردہ ابتدا، حرث اقتصادی، ثانیاً حرث سیاسی، ثالثاً حرث ادبی و روحی یاییوردی. دولتک روحی، جسمی ابتدا قوتی محافظہ ایدرکن بولنر، دولت ایچون مضرت اولیور، بلکہ منفعت تشکیل ایدیوردی. چونکہ مناسبات بین المللہ کشایش ویرہرک دولتک محیطنہ دائر تنویرات ویردیکی کی اکیلن تخمیر، استحالیہ اوغرایور و عکس العمل ایلہ انتباہلر پیدا ایتدیریوردی.

بوایسہ روسیہ نک املنہ حائل کوروندیکندن روسیہ صیق صیق تخریب و تہدیدینہ دوام ایدیوردی، بوندن دولای ایدی کہ اخیراً اصلحاتک دہ علمیندہ بولنیوردی. فقط روسیہ نک ضربہ لری دولتی سرسملتدکہ حاصل اولان ضعفدن دولای، اورویا حرثی عثمانی محیطندہ استحالیہ دوشمنز اولدی. بناء علیہ دولتک معنویتہ ضرر اولنہ باشلادی، ایتہ، ظن ایدرم، انکلهاردک دماغندہ مستتر اولان تأثیرات خارجیہ نک ماہیتی بودر، اصلاحاتی یا کلش بولہ سوق ایدندہ بودر. ینہ بوندن دولای اولمیدرکہ انکلهارد، انفراد کلہ سی قوللانمشدر، یوقسہ انفراد مسئلہ سی دہ پک شایان قبول دکلدر. چونکہ قدیم نبری دولتک اورویا ایلہ مناسبات سیاسیہ سی، اتفاقری، معاہدہ لری، حرکات مشترکہ لری اوقدر انکار اولنہ ماز و بناء علیہ سیاسیہ آیری

بونی ثبت ایچون تعدیل اولنور . فلسفه حقوق بونی کوستردیکی کبی
فقه اسلامک قواعد اصولیه سی ده بونی ناطقدر .

شوا یضاحاتدن آکلاشیلیور که اصلاحاتی دین اسلامک علمیه توجیه
ایدن و مع التأسف تطبیقه باشلامش اولان فکر و مذهب، هب حس
تمثله ، قوتلی بر تعصبه قایلهرق دولتی دائماً اوچورومه سور وکله مک
ایچون بالاده کی دستور تئابنی ذهننه قویارق قدیمه لرند کاه بریکنه و
کاه او بریسنه باصمش و حکومتک دیندن تفریق دردیله هر خطوه سنده
برایکیمک احداث ایش، الذنهات محاکم شرعیه مسئله سیله تفریقی اتمام
ایدوب برنجی دستورک تطبیقه نوبت کلدیکی و بونی ده یاپارسه، یعنی
دین اسلامی قانون اساسیدن، شیخ الاسلامی هیئت وکلادن، و خلافتی
ذات حضرت پادشاهیدن آلوب ده بو نمکتده ارتق دین و شریعت
اسلامیه نیک ایلر طوتار یری قالمادیغی، باشقه درلواوله میورسه بوجهته
اولسون استانبول ایله یارس و لوندره نیک فرقی بولندیغی کوره جک
اولورسه ، دولتی اعلا ایتم ، زعمیه بختیار اوله جغنی تحیل ایله مش
درر مشدر . حال بوکه بر عصر دن بری حکم سورن و یار و اغیار دن هیچ
بر حسن قبول کورمین بوجریانک حالا بر اداره منتظمه تأسیسنه و معاملات
هر فیه نیک الفاسنه دوه ری بر آدیم آتهدیغی، وسنه لر دن بری ترقیات
اقتصادیه و نافعیه مصروف بر استقرار یاهرق اراضی مملکتک اعمارینه
تشبت شویله طور سورن، عادی شوسه لرینی بیله یاه مدینه و مملکتده
ترقی نامه ، عشرتک ، فحشیاتک، سوء اخلاقک توسعندن ، تشبت
اجتماعیدن، منافرات متقابله دن، ازدیاد فقر و ضرورتدن، حاصلی وضعیت
حاضر دن باشقه بر نتیجه ویرمدیکی مشهود عالم اولوب طور ورکنینه
عناد و تعصبه بیلیم اصراری دوام ایده جکمیدر؟

وقتیله ، مقام مشیختک وظائف تراشانی و نتایج حکمیه سی کرک
یزه و کرک اوروپایه ده زیاده بر امنیت بخش ایتمین عدلیه نیک اقامه سی
آرزو اولنورکن ایکیمک مضر اولدیغی بر پر نسب اولق اوزره اصلا
ایلری سور و لیوردی . محاکم شرعیه نیک الفاسی دیمک اولان تحویل
ارتباطی حادثه سی اتمام اولونجه بر فکر وحدت منجلی اولدی .
حالبوکه دستور تفریق نه قدر قوتلی تطبیق اولنورسه ایکیمک اونستبد
قوت بوله جنی یک بدیهی بر کیفیتدر . اوت تفریق ایکی به آیرمقدردر،
ایکی به آیرمغه طرفدار اولان بر فکر ، وحدت بر نسبیدن بحث
ایدرسه کولنج اولور .

دستور تفریقدن ایلمک طوفان نتیجه دینی و دینسزلک ایکیمکیدر .
اتمام ایدلمسندن حاصل اوله جق نتیجه ده حکومت ایچنده حکومت ،
دها ایلری کیدیلیرسه دولت ایچنده دولت ایکیمکیدر . چونکه دین
و شریعت اسلامیه نیک مزاجی بونی مقتضیدر . مسلمانک الله ایله
آره سنده کی واسطه سی خواجه لری دکل، حکومتیدر . کرچه اسلامده
تربیه فردیه اساسی واردر ، مسلمانک منفرداً وبالذات یامغه مأمور و یا
مأذون بولندیغی فرض عین قیلندن بر جوق وظائف دینی و عملیه سی

واردر ، دین اسلام فردی یالکز الله و پیغمبرینه ربط ایدر . خریستیان
فردیتده و افتیز اولق ایچون هر حالده مرجعندن منصوب بر رئیس
دینی به مراجعت مجبوریتده ایکن مسلمان سنت اولق ایچون دکل، نکاح
یایق ایچون بیله بر خواجه نیک توسطی لزومه اینانه ماز . لکن دین اسلام
فردی اولوالامر دخی ربط ایدر، فقط اجتماعیه ربط ایدر . چونکه
اسلامده تربیه اجتماعیه اساسی یک مهمدر . مسلمانک ایلمک تربیه، مؤسسه
اجتماعیه سنک رکن رکینی بودر . اجتماعیه سی جماعته ناز قیلمقدن باشلار . ایلمک
عمل دینیسی زرده جماعته ناز قیلنیرسه مسلمان روح و هیئات اجتماعیه سی
باشلامشدر . مسلمان بنای اجتماعی اسلامک عمل دیر کی اولوب اوزرینه
محتشم برکاشانه مدنیت قوروله جق اولان جماعته ناز قیلمق ایچون براممه
احتیاجی اولدیغی بیلیر . فقط بوامامک هر نماز ده همه حال مرجعندن منصوب
بر آدم اولسنی فرض بیلیموب ایچلرندن برینی یعنی الک فضیلتلینی انتخاب ایله
اقتدا ایدیلورمک تربیه سی آیر . بوباید بر رئیس دینیک امرینه انتظار
اسلامده کلیساتشکیلاتی کی نافذ بر جامع تشکیلاتی اولمامشدر . بو خصوصده
مجبوریتی اولدیغندن مسلمانق فردی و شخصی دکل، جمهوری و لامرکزیدر .
مسلمان بو ایلمک تربیه یی آلدندن صکره جماعتک بیوکلیکی، امور
اجتماعیه سنک اهمیتی نسبتده و سبائطی استکمال ایله ده مکفدر .
جمعه و یایرام نماز لرند یواش یواش مرکزیت دوه ری یورور ، بو
جماعته سلطان و خلیفه ایستر . مسلمان اجتماعیتی یالکز تعبدات ایله
طایماز، بوندن صکره دینک احکام معاملاتی واردر . بواحکام علمه
مستند، حریت فکریه یی ضامن، نیچونلری معلوم اولهرق اجرا ایدیلیر .
مسلمان بو احکام شرعیه عملیه نیک ، هم ترقیات علمیه سنک تأمین
و هم اجرا سنک تطبیق ایله مکلف اولدیغندن بوراده ساده جه جماعت
حالنده یشایه میوب بر حکومت، بر دولت تشکیاتی و بونک باشنده سلطان
و خلیفه سنک موجودیتی ، وظائف دینییه عملیه سنسندن طائیدیجی جهته
شرعک تطبیق معاملاتی ایچون بر قوه اقتائییه و قضائییه ایله بر قوه
اجرائیهیه احتیاجی دخی مقتضیات دینه دن بیلیر ، و بو قوه اجرا
شیه نیک صلاحیتی مطلق اوله میوب احکام شرعیه ایله مشروط بولندیغی
و کندیسنک ده بونک حسن جریانی مراقبه ایله مکلف اولدیغی و
استبداد دینیلن شیئک قرآنده داغمازم اولنوب طوزان، «خلق حقیر کورور»،
دیلمدیکنی یاپار، تبعه سنک اوغلانلری بوغازلیوب قیزلری نیک ناموس و حیاسی
هتک ایدردی . «دیه توصیف اولنان حکومت فرعونیه دن عبارت بولندیغی
بلله ر . مسلمان دین اسلامک انسانلره انسانجه دولتلر تشکیل و اداره سنی
تعام ایچون نازل اولدیغی و شمیدکی خریستیان دولتلرینک احکام و
اداره سی قبل الاسلام احکام و احواله هیچ بکزمه مسندن ده آکلاشیله
جفی وجهله مدنیتده کی بونحولده احکام اسلامک حقوق بشره ویردیکی
انکشافاتدن بر جوق سهملر بولندیغی و بناء علیه شرع اسلامینک ،
نه علم ایله ، نه ده احتیاج حقیقی بشر ایله معارضه سی اولدیغی ،
و قانون مدنی اسلامک انسانلق و موجودیه انسانیه اساسی اوزرینه

عقل سلیم از بابی فارماصون اوله بیلیری ؟

- ۳ -

فارماصونلرک احتفالاتی، ضیافتلری ظاهرأ دهشت آوردر. ضیافت سالونی، لوخهلر کی عادیلرک انظارندن مختفی بر یردهدر. سالون، جابجا، ازهار ایله پیرایه دار. اولا ذات مبجل «مفتش» قردهشی چاغیره ورق ایشلرک تعطیل ایدلریکنی، سفره باشنه کیدلسنی اخطار ایلر. بونک اوزرینه برنجی وایکنجی مفتشلر اخوانه حاضر لایمه لرینی بیان ایدرلر، بونلرده طویلانیلر. بک انساننده یدی کره اداره اقداح ایدیلر. بادهلر ایچیلورکن بک بیک ممنوعدر. سفره باشنده طویلانان اخوان منتظماً آباقده طورورلر. بایراقلری (یعنی سفره حاولولری) صول قوللرینه آتارلر، طویلری (یعنی قدحلری) ذات مبجلک اعطا ایله جکی امره بناء طولدورلر. بعده حاضر ونه خطاباً «از قداشلر، جمله مز بخش صحت ایتکه باسلامه جغز، الک پارلاق، الک آلولی آتشی ایقادایدن جکز، هایدی قلیجلر کزی (یعنی بک بیچاقلری) صاغ الک کزله طوتیکز، قلدیریکز، قلیجلرله ایفای سلام ایدیکز، قلیجلری صول الک کزه آلیکز» دیه بر نطق ایراد ایتسنی متعاقب بتون قلیجلر یکدیگری سلاملار.

بو پارلافی ماناوردن صکره الک سلاخلره (یعنی قدحله) اوزانیر و ذات مبجل «حاضر اول»، «نشان آل» دیر دیمز هرکس قدحی آغزیه کتوریر. «آتش!» قومانداسی ویریلنجه شرابک بر قسمی ایچیلر، ایکنجی قومانداده دها بیوک بر یودوم آلیر، صکره الک مشعشع جرعه ایله قدحله بوهالیر. متعاقباً امپراطورک، امپراطورینجه نک، ولی عهدک و عائله امپراطوریه نک محنته بر رباده ایچیلدکن صکره فرانسه نک شان و شرفه اداره اقداح اولنور، هر دفعه یوقاریده بیان اولنان قوماندالر ویریلر و هرکس اوکا توفیق حرکت ایدر.

بو منظره نک قارشوسنده خنده استهزایی کم ایتک قابلیدر عجیب؟ بشریتک اصلاحی کی یوکسک غایلهلر اطرافنده طولاشان بو آدملرک بوکی غرائب مجنونانه ایله امرار وقت ایتدی حقیقه شایان استهزا بر شیدر، فضیلت و انسانیتک بوکی افعال ایله ترقی دکل، تدنی ایده جکنی عقل سلیم صاحی هر انسان اکلار و فارماصونلغک ماهیت حقیقیه سنی کشف ایتکده کوجلاک چکمز. مع مافیه بزیکنجی بندمزده بر ایتالیان اختلاطیسنک سوزلری او نوتمیه رق یعنی بوکی غرائب احوالک آنجق مقاصد حقیقیه ستر ایتک ایچون اختراع اولنان بر طاقم تظاهراتدن عبارت اولدینی حقنده کی سوزلری نظر اعتباره آلهرق بیان حقیقته دوام ایده جکز.

مبتی اولدینغی وثیت احکامده هنوز نتایجی تجربه ایدنه ی وین الناس خصومت و حسن انتقام القا ایدرک تشدید غیظ ایده بیه جک و نتیجه سی ظلم و مفسده منجر اولهرق بشرک استقبالی تهلکه یه قویه بیه جک اولان تشبهات مجردیه، حرص تحکمه ممانعه و مدافعه ایدلیکنی اوکر دیر و اوکر ته بیلیر.

مسلمان هم منفعت دنیوی و هم منفعت اخرویه سنک دولت و حکومتی ایله قائم بولندینغی، دولتی ضایع ایدرسه عذاب اخروی به کسب استحقاق ایتش اوله جغنی بیلدیکندن دولتی اغورنده فدای جان ایتکی الک بیوک فضیلت و ثواب عد ایدر. یایامازسه دولتک وضعیت دینییه درجه سنده وجدانا معذب اولور. حکومتدن آریلان اسلام بر حکومت دها یامغه، یایامازسه آرامغه کیدر.

اگر اسلامک، نصوصی، تاریخی، منابی، حتی پیغمبرینک بالجمله کذارش عمری قطعی و نائق ایله هر یرده معلوم اولماسه ایدی، تعالطات و مباحثات سفسطیه و نشریات غرضکارانه دن احتمال یاسه دوشوله. بیلیردی. فقط کره ارض اوزرند «یایلمش و مع الاسف لایق اولدینی موقعدن سقوط ایتکه برابر بو کونکی اتم موجوده ایچنده ینه الک بیوک موجودیتلردن بولنش اولان اسلامیتک حقیقتلری بعنایت تعالی محفوظ قاله جق و وقوعات جاریه نک ویردیک عبت درسارینی قامچی پایهرق عالم اسلامده ینه بر مدنیت فاضله او یاندیره جقدیر.

بوکون بزشه ایتیمورز که دنیایه قارشو دولت عثمانیه نک مسلمانلق یوزی، تورکک یوزندن دها آق و دها جاذبه داردر. و بو حربه آرتق مقصدینه نائل اولمش کی کورینن اوروپانک غایه سیاستی یوز سنه اولکی قدر دکل، دونکی قدر بیه اسلامیت علیه متوجه اوله ماز. الویرر که اسکی فکر اصلاحاتک آچدینی رخنه لری تعمیره جالیشلم. اسلامیتک و مسلمانلرک ده حسیاتی، طلب ایده جک حقوقی اولدینغی بیهلم، تبدیل هویت ایتکه حیات ممکن اوله جغه اینانیمه، جدی و عادل بر اداره منتظمه تأسیس ایدلم که بوده افکار حسیات ملیه یی بوفان استبدادله دکل، ماتی کوزلجه اوخشایهرق و یایلا جق قانونلرله و اوصورتده تطبیقات پایه جق حکومت و مأمورلرله حاصل اولور. علماء اسلامیه دن ماوردی، سیاست آراء عامه یه کوره تدبیر امور مملکتدر، دیپور که مشروطیتدن بنم آکلادینغی بوایدی.

الک قولای بر واسطه انتباه آراسه ق، اثنای حربه خصم لرمز اولان دولتلرک، بزی صارصق ایچون، مملکتهمزده، عالم اسلامده وسائر یرلرده پروپاگاندا اولقی اوزره نهکی نشریاتده بولندقلری برر برر تافیق ایتلی وضعیف طمارلرمزک زهرلرده آراندینغی آکلامی، آکا رفیق حرکت ایتلی بز. بن امینم که کندیمز بکندیرمک ایچون یایدیمز ایشلرک، یازدیمز یازیلرک بر چوقلری علیه مزده برر شاهد اولقی اوزره اقامه اولنشدیر. (الاسلام یعلو ولا یعلی علیه)

دارالحکمة الاسلامیه اعضاسندن

محمد حمدی